

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. II. Vera & realis personarum distinctio in Deo contra Sabellianos
ostenditur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

7 Valentinus autem dixit, tres Personas Trinitatis esse tres Spiritus aternos, essentiali differentia distinctos: Patrem longè esse ceteris eminentiorem, illumque solum esse verum & summum Deum, seu essentiatorem, alias verò Personas essentialitas. Sic minorem Patre Filium constituit Arrii discipulus. Traditus est etiam ultimo supplicio, & flammis additus Betna, undecimo post Serveti mortem anno, cum diceret ceteros Martyres pro Christo occubuisse, se autem mori pro gloria & eminentia Patris. Habet & Valentinus in Polonia aliquos suae haresis successores.

8 Inter hæc vitiosa extrema, & alia Gentilium & Hereticorum delicia, media incedit Catholica veritas: docens primò Personarum distinctionem, secundò Essentialitatem, tertio tres tantum Personas in Deo reperiri. Quas veritates sequentibus articulis & assertionibus, breviter exponemus, ac defendemus.

ARTICVLVS II.

Vera & realis personarum distinctio in Deo, contra Sabellianos ostenditur.

Dico primò: Datur in Deo realis Personarum distinctio.

9 Probatum primò ex illo Genesis 1. *In principio creavit Deus caelum & terram.* Et postea. *Spiritus Domini ferebatur super aquas.* Ex quibus verbis colligunt SS. Patres mysterium Trinitatis: Augustinus de Genesi ad litteram cap. 1. Origines, & Rupertus, explicantes *in principio*, id est in Filio, & per Spiritum Domini, tertiam designari Personam allèrentes. Addo quod in Hebraeo habetur *creavit*, ELOHIM, id est Dei, seu Iudices. Quibus verbis, per *ly* (*creavit*) quod est in singulari numero unitas Divinae Naturæ; & per *ly Elohim*, quod est in plurali, Personarum pluralitas designatur. Eadem veritas verbis sequentibus declaratur. Nam ut notat Angelicus Doctor 1. p. quæst. 74. art. 3. ad 3. insinuat personam Patris, in Deo dicente: *fiat lux*; Persona Filii, in verbo quo dicitur; Persona Spiritus sancti, in complacentia, quæ vidit Deus lucem quod esset bona.

10 Potest etiam probari conclusio istis testimoniis, quibus Deus introducit loquens in plurali numero: Genesis 1. *Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram.* Ubi illud verbum, *faciamus*, designat pluralitatem facientium. Et cap. 3. *Ecce Adam quasi unus ex nobis factus est*, Et 11. *Venite descendamus, & confundamus linguam eorum.*

Ad idem faciunt illa testimonia Scripturæ, in quibus pluries nomen Dei repetitum invenitur: *Haic 6. Sanctus sanctus sanctus Dominus Deus Sabaoth.* Ubi Trinitas Personarum in nomine *sanctus* ter repetito designatur, & unitas in essentia, illis verbis numeri singularis, *Dominus Deus Sabaoth* Exodi etiam 3. sic habetur. *Hæc dices Filiis Israel: Dominus Deus Patrum vestrorum, Deus Abraham, Deus Isaac, & Deus Iacob, &c.* Ubi unitas exprimitur dicendo, *Dominus Deus*: Trinitas verò, ex nomine *Deus*, tribus vicibus repetito colligitur.

11 Præterea Scriptura variis in locis processionem, generationem, paternitatem, & filiationem in Deo ponit: hæc autem sine reali Personarum

A narum distinctione salvari nequeunt: ut enim ait Augustinus libro 1 de Trin. cap. 1. *Nulla enim res est quæ seipsam gignat ut sit.* Et Tertullianus contra Praxean. *Omne quod prodit ex aliquo, secundum sit ejus necesse est de quo prodit, non ideo tamen est separatim: secundus autem ubi est, duo sunt, & tertius ubi est, tres sunt: tertius enim est Spiritus à Deo & Filio: sicut tertius à radice fructus ex fructu, & tertius à fonte rivus ex flumine, & tertius à sole apex ex radio.*

Nec valet dicere cum Sabellianis: hæc vocabula denotare in Deo distinctionem Personarum, non entitative & realiter, sed secundum diversa officia seu munera, quæ gerit unica persona Patris per creationem, Filii per incarnationem, & Spiritus Sancti per justificationem; seu secundum diversorum effectuum connotationes. Hoc enim subterfugium præcluditur à S. Thoma 4. contra Gregor. cap. 5. in fine, ostendendo quod ubi ponitur vera filiatio & paternitas, debet poni diversum suppositum seu persona. Ut enim ait Tertullianus libro citato cap. 10. *Præterea si sim, habeam oportet uxorem, non ipse mihi erit uxor: sic etiam ut pater sim, filium habeo, non ipse mihi erit filius. Et ut filius sim, patrem habeo, non ipse mihi erit pater.* Scriptura autem ponit in Deo veram paternitatem & filiationem, juxta illud Joannis ultimo, *Ut simus in vero Filio ejus Jesu Christo:* Ergo & veram & realem Suppositorum seu Personarum pluralitatem & distinctionem.

Præterea in Scriptura processio & generatio ponitur in Divinis, antecederet ad omnia creata, & ante incarnationem, & sanctificationem creatura: Filius enim dicitur ante Luciferum genitus, & Divina Sapientia prodidisse ex ore Altissimi ante omnem creaturam, & Verbum esse in principio apud Deum, & per illud omnia fuisse facta: Ergo intra ipsum Deum ponitur realis & vera Personarum distinctio, & non solum ex diversa connotatione, aut respectu ad effectus ad extra, vel ad incarnationem.

Ad quod Joannis 1. Filius dicitur esse apud Patrem, vel in sinu Patris: quæ etiam sine reali Personarum distinctione verificari nequeunt, quia idè non dicitur esse apud se, & in sinu suo, quantumcumque; diversa officia & munera exerceat. Quamvis enim Rex Galliarum sit etiam Comes Provinciae, & Dux Burgundiae, illaq; Provincias regat & gubernet; quis tamen dicat, Comitum Provinciae, aut Ducem Burgundiae, esse apud Regem Galliarum, vel in sinu ejus requiescere?

Possunt etiam in ejusdem veritatis confirmationem, plura ex novo Testamento adduci testimonia: duo tantum sufficient. Primum sumitur ex ultimo capite Matthæi, ubi dicitur: *Baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.* Quibus verbis, ut notat D. Thomas ibidem, uterque extremus error Sabellii & Arrii convellitur: unitas enim essentialitatis exprimitur dicendo singulariter in nomine, non pluraliter in nominibus: Trinitas verò personarum dicens, *Patri & Filii & Spiritus sancti.* Secundum habetur primæ Joan. 5. ubi dicitur: *Tres sunt qui testimonium dant in celo, Pater, Verbum, & Spiritus Sanctus; & hi tres unum sunt.* Quibus etiam verbis Personarum distinctio cum unitate Essentialitatis manifestè exprimitur.

Deniq; suadet potest conclusio duplici congruentia sumpta ex D. Thoma quæst. 9. de potentia art. 9. Prima est: Oportet in Deo veram & propriam rationem amicitiae salvari in summo gradu: At sine reali personarum distinctione non potest

Potest salvari in Deo vera, propria, & summa A
ratio amicitia: Ergo datur in Deo realis Per-
sonarum distinctio. Major constat, omne enim
natum perfectionem sine imperfectione dicit, re-
quod perfectionem sine imperfectione dicit, re-
peritur in Deo amicitia autem hujus conditio-
nis est. Minor autem probatur. In Deo enim
per ordinem ad creaturas, summa amicitia esse
nequit; cum illas summè non possit diligere,
non enim summè diligibiles sunt; nec ad seip-
sum potest habere amicitiam, nisi sit realis dili-
gentis & dilecti distinctio: amicitia namque
est ad alterum, cum redamationem & aequali-
tatem imporet, teste Philosopho 8. Ethic. cap.
10. 5. redamatio autem & aequalitas, realem
B
extremorum distinctionem exposcat. Unde
Gregorius homil. 17. in Evang. docuit charita-
tem minus quam inter duos haberi non posse:
Ergo stare nequit in Deo vera, propria, & sum-
ma ratio amicitia, absque reali Personarum di-
stinctione.

Secunda congruentia est. Ad bonum spectat
quod sit communicativum sui: Ergo ad sum-
mum bonum pertinet summè se communicare:
sed in reali Personarum distinctione, non sal-
vatur summa Dei communicatio: Ergo admit-
tenda est in Deo realis Personarum distinctio.
Minor probatur: Creaturis Deus non commu-
nicat se summè, nam summa communicatio est
C
communicatio summi boni, summo modo: crea-
turis autem, etsi summa bonitas communi-
catur, non tamen summo modo communicatur:
ibi autem ipsi summè communicare suam bo-
nitatem non potest, nisi reale Personarum di-
stinctio admittatur; nam inter communican-
tem, & illam cui fit communicatio, realis distin-
ctio requiritur: Ergo sine reali Personarum di-
stinctione, nequit subsistere summa communi-
catio Bonitatis Divinae. Unde Cyrillus libro
1. Theauri cap. 1. Non potest esse perfecta Deitas, nisi
suum habeat, & fructum ex se pariat.

Confirmatur: Deus est felicissimus: Ergo
debet esse plures Personæ in Divinis. Probatur
Consequenter: nulla enim perfecta est jucundi-
tas, nulla vera sine societate felicitas: creaturæ
autem cum sint dissimiles, & ab æterno non fue-
runt, non possunt dare Deo veram & perfectam
D
societatem, ut egregie dicitur S. Doctor infra
quæst. 31. art. 3. ad 1. his verbis: Licet Angeli & ani-
malia semper sint cum Deo, tamen, si non esset plu-
ritudo Personarum in Divinis, sequeretur quod Deus
esset solus vel solitarius. Non enim tollitur solitudo per
societatem alicujus quod est extranea natura. Dici-
tur enim aliquis solus esse in horto, quamvis sint ibi
multa planta, & animalia. Et similiter dicitur Deus
solus vel solitarius, Angelis & hominibus cum eo ex-
istentibus, si non essent in Divinis plures Personæ. Un-
de proclare Tertullianus contra Praxean. cap. 5.
E
ante omnia Deus erat solus, ipse sibi & mundus, & lo-
cus, & omnia; solus autem, quia nihil aliud extrinse-
cè præter illum: ceterum ne tunc quidem solus: habe-
bat enim secum quam habebat in semetipso rationem
suam suam.

Dices, Ex infinitate divinæ naturæ colligi-
mus eam esse unam & immultiplicabilem: Sed
persona divina, ut distincta virtualiter ab essen-
tia, non minus est infinita: Ergo non minus est
unam & immultiplicabilis.

Respondeo distinguendo Majorem. Ex infi-

Tom. II.

ni tate simpliciter, concedo: Ex infinitate in cer-
to quodam genere, nego. Similiter distinguo
Minorem. Persona divina, ut distincta virtuali-
ter ab essentia, non minus est infinita simplici-
ter, nego Minorem; secundum propriam ratio-
nem relativam, concedo Minorem, & nego
Consequentiam.

Explicatur: Dupliciter potest considerari
Persona in Deo. Primò ut imbibit transcenden-
tialiter ipsam divinam essentiam; & hoc modo
est infinita simpliciter; quia tamen ut sic non
consideratur in ratione personæ, non est incon-
veniens quod in ratione personæ multiplicetur.
Secundò potest considerari, quatenus secun-
dum propriam rationem relationis distinguitur
virtualiter à natura, & hoc modo non exigit in-
finitatem simpliciter, sed intra propriam ratio-
nem; quæ ratio cum sit relativa, dicit necessariò
exclusionem termini quem respicit, atque ad eò
non petit infinitatem simpliciter, sed tantum in
propria ratione, v.g. Paternitas in ratione Pater-
nitatis, & ideo non excludit quæcumq; aliam
Personam, sed tantum alium Patrem. Si autem
essentia divina multiplicaretur, cum illa non
opponatur relativè, nec consequenter distin-
guatur ratione talis oppositionis, deberet distin-
gui per rationem formalem & essentialem,
quam non haberet alia natura, à qua hæc distin-
gueretur.

ARTICULUS III.

Unitas essentia inter Patrem & Filium con- tra Arrianos probatur.

Dico secundò: Secunda Trinitatis Persona 20.
est ejusdem substantiæ & naturæ cum Patre.

Probatur primò conclusio ex Joan. cap. 10.
ubi Christus de seipso loquens ait: *Ego & Pater
unum sumus*: quibus verbis distinctio personalis
exprimitur, dicendo, *Ego & Pater*; unitas autem
essentiæ, cum additur, *unum sumus*: quod intelli-
gendum esse non de sola unitate affectûs, sed de
unitate consubstantiali essentiæ, probant Basi-
lius libro 1. contra Eunomium, Chrysostomus in
hunc locum, & alii Patres communiter: idque
constat ex verbis immediatè antecedentibus: *Et
non rapier quisquam eas de manu mea, Pater meus
quod dedit mihi majus omnibus est, & nemo potest ra-
pere de manu Patris mei: Ego & Pater unum sumus*:
Ex quibus verbis duplex argumentum confici-
tur, ad probandum Christum loqui de unitate
consubstantiali essentiæ. Primum est: Si solum
accepisset à Patre unionem secundum affectum,
quod Pater illi dedit, majus omnibus non esset;
non enim quidquam omnia superat, nisi perfe-
cta Divinitas: Sed Christus ait, *quod dedit mihi
Pater, majus omnibus est*: Ergo cum se unum cum
Patre fatetur, loquitur de unitate essentiæ. Un-
de Augustinus serm. 56. de verbis Domini: *Quod
ait unum, audiant Arriani: quod ait sumus, audiant
Sabelliani; & nec illi aequalem, nec illi alterum ne-
gando, sint vani*.

Secundum argumentum est: Unitatem istam 21.
sumpsit Christus pro medio, ad probandum ne-
minem posse ex ipsius manu proprias oves eripe-
re, in hunc modum. Nemo potest illas rapere de
manu Patris mei: Sed ego & Pater unum sumus:

T

Ergo